

JAUNIMAS IR POLITIKA

Apklaustos rezultatų apibendrinimas

Apklausa atlikta prieš ir po 2015 savivaldybių tarybų ir merų rinkimų siekiant išsiaiškinti jaunų žmonių politines žinias, jų požiūrį į rinkimus ir politikus bei dalyvavimą viešajame gyvenime. Apklausa vykdyta 2015 m. vasario–liepos mėnesiais.

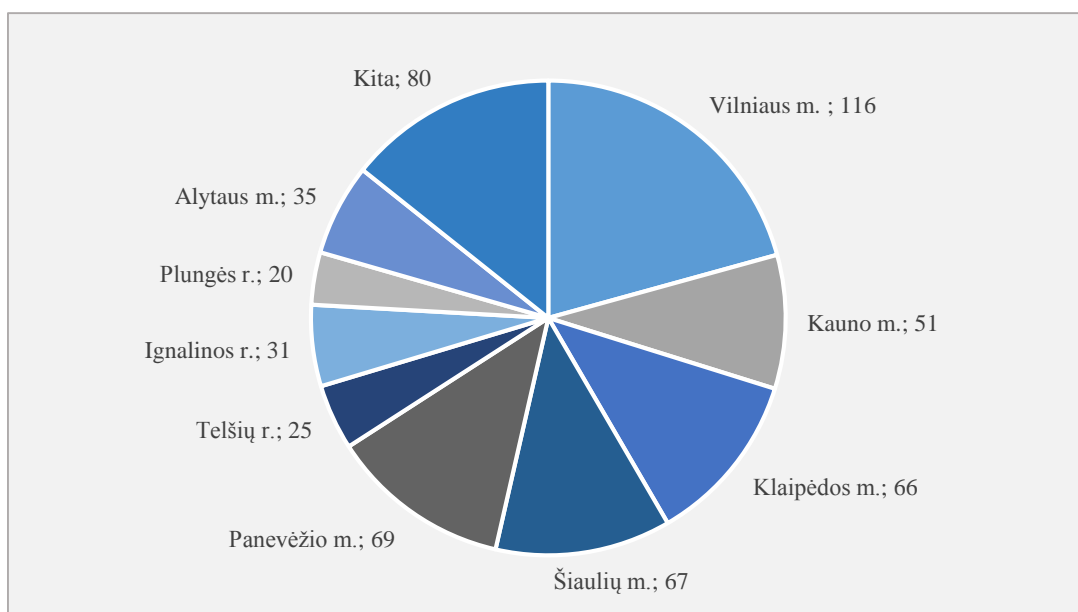
Respondentų amžius. Apklausoje dalyvavo 560 respondentų: 239 apklaustieji yra 18-29 metų, 294 – mažiau nei 18 metų, 19 apklaustųjų daugiau nei 29 metų amžiaus, 8 respondentai amžiaus nenurodė amžiaus. Apklausoje lyginami pirmųjų dviejų grupių rezultatai, kadangi trečiosios grupės dalyvių imtis yra labai maža ir nesuteikia pakankamų duomenų atskirai analizei.

Respondentų lytis. 205 respondentai – vyrai, o 333 respondentai – moterys, 22 respondentai lyties nenurodė.

Respondentų geografija.

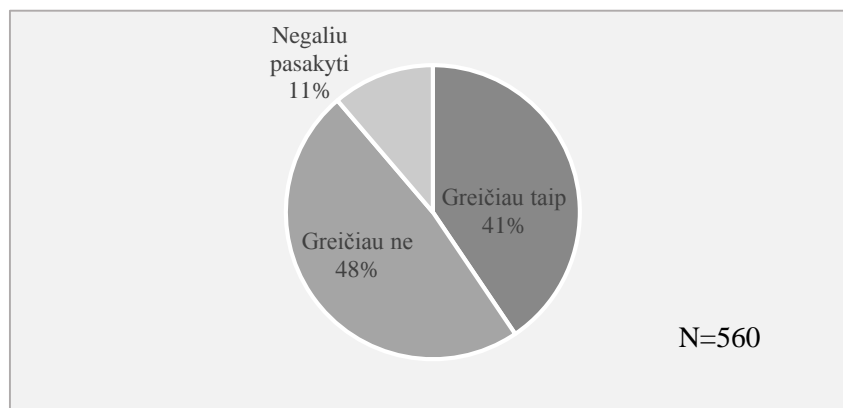
Apklausa buvo atliekama internetu. Apklausoje dalyvavo respondentai iš 43 Lietuvos savivaldybių, daugiausia iš miestų ir rajonų, kuriuose veikė politikos stebėsenos platformos „Žinau, ką renku“ iniciatyvinės grupės (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Panevėžys, Šiauliai, Telšiai, Alytus). Žemiau pateiktame grafike matyti kiek respondentų įvairiose savivaldybėse dalyvavo apklausoje.

Respondentų geografinis pasiskirstymas

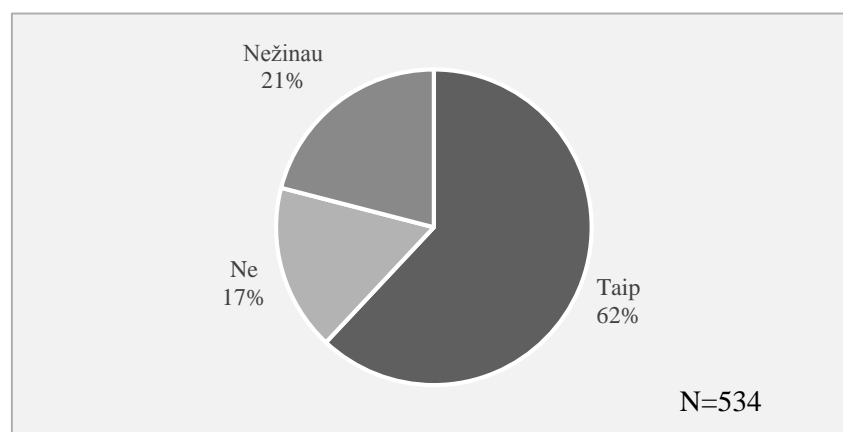
1. POLITINIS AKTYVUMAS IR ŽINIOS

1.1. pav. Ar, jūsų nuomone, esate politiškai aktyvus/-i, pavyzdžiui, dalyvaujate politinėse jaunimo organizacijose ar politiniuose renginiuose ir kt.?

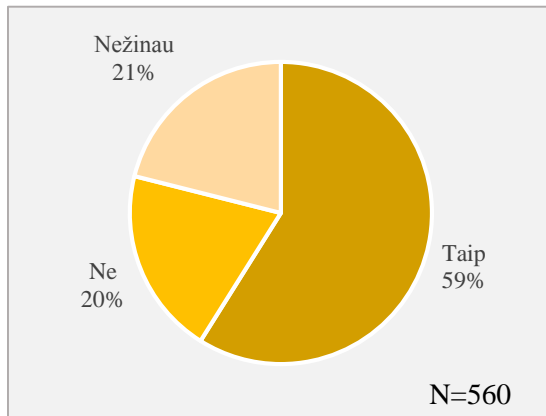
Nemaža dalis jaunuolių — per 40 procentų respondentų — teigia esą politiškai aktyvūs, tačiau didesnė dalis — beveik pusė jų — įvardija save politiškai neaktyviais, o kartu su neapsisprendusiais, kurie sudaro per 10 procentų, pasyvioji jaunuolių grupė siekia beveik du trečdalius respondentų. Politika šiek tiek mažiau domisi jaunuoliai iki 18 metų. Abiejų amžiaus grupių moterys dažniau įvardija save politiškai aktyviomis nei vyrai.

1.2. pav. Ar manote, kad jūsų dalyvavimas savivaldos (tarybos ir mero) rinkimuose yra svarbus t.y. daro ar darytų įtaką priimamiems sprendimams, jūsų ekonominei ir socialinei gerovei ir kt.?

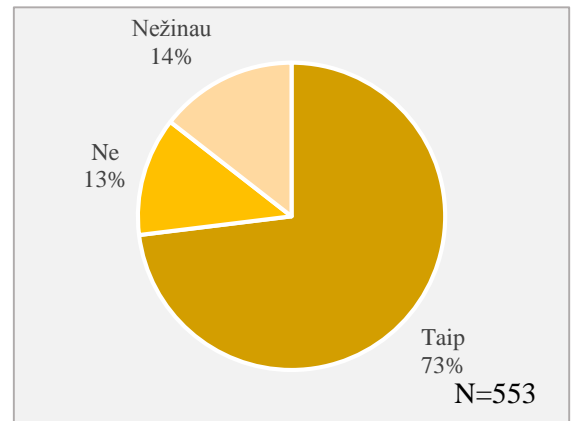

Beveik du trečdaliai jaunuolių savo dalyvavimą vietos rinkimuose laiko svarbiu veiksmu gerinant jų ekonominį ir socialinį gyvenimą. Moterys dažniau sutinka su šiuo teiginiu (68%) nei vyrai (53%). 18-29 metų amžiaus jaunuoliai yra labiau linkę sutikti su šiuo teiginiu (68%), nei jaunesni respondentai (57%). Tos grupės, kurios labiau linkusios sutikti, jog jų dalyvavimas rinkimuose yra svarbus, laiko save ir politiškai aktyvesnėmis.

1.3. pav. Ar jums patraukli dabartinė rinkimų procedūra – balsavimas rinkiminėse apygardose?

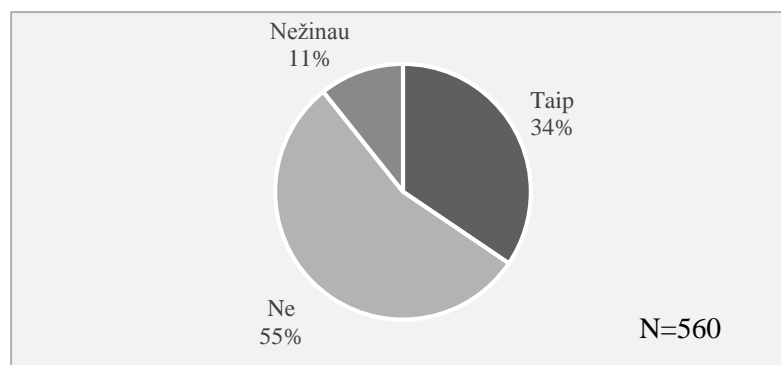

1.4. pav. Ar, jūsų nuomone, jaunimas aktyviau dalyvautų rinkimuose, jei galėtų balsuoti internetu?

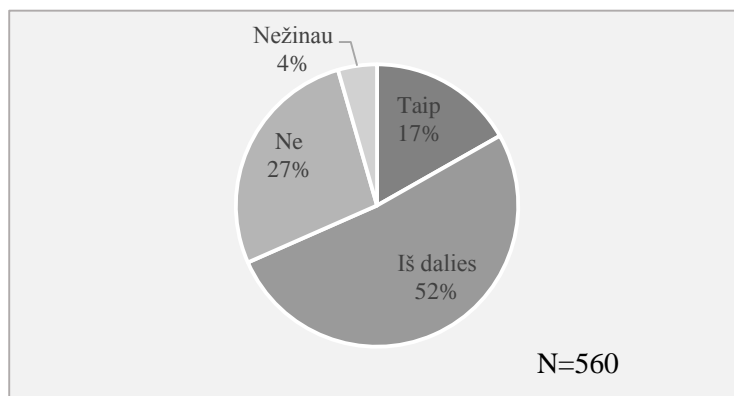
Dauguma jaunuolių (59%) teigiamai vertina dabartinę balsavimo rinkimuose sistemą – balsavimą rinkiminėse apygardose (1.3 pav.). Moterys esamą procedūrą vertina palankiau: (65% moterų ją vertina teigiamai ir tik 16% – neigiamai; tuo tarpu tik 50% vyrų atsakė teigiamai ir net 25% – neigiamai). Nepaisant teigiamo jaunuolių vertinimo, galimybė jaunuoliams balsuoti internetu atrodo patrauklesnė – net 73 procentai respondentų mano, kad jaunimo aktyvumas rinkimuose padidėtų, įvedus balsavimą internetu (1.4. pav.).

1.5. pav. Ar jūs pritariate rinkėjų amžiaus cenzo mažinimui, t.y. teisei balsuoti nuo 16 metų?

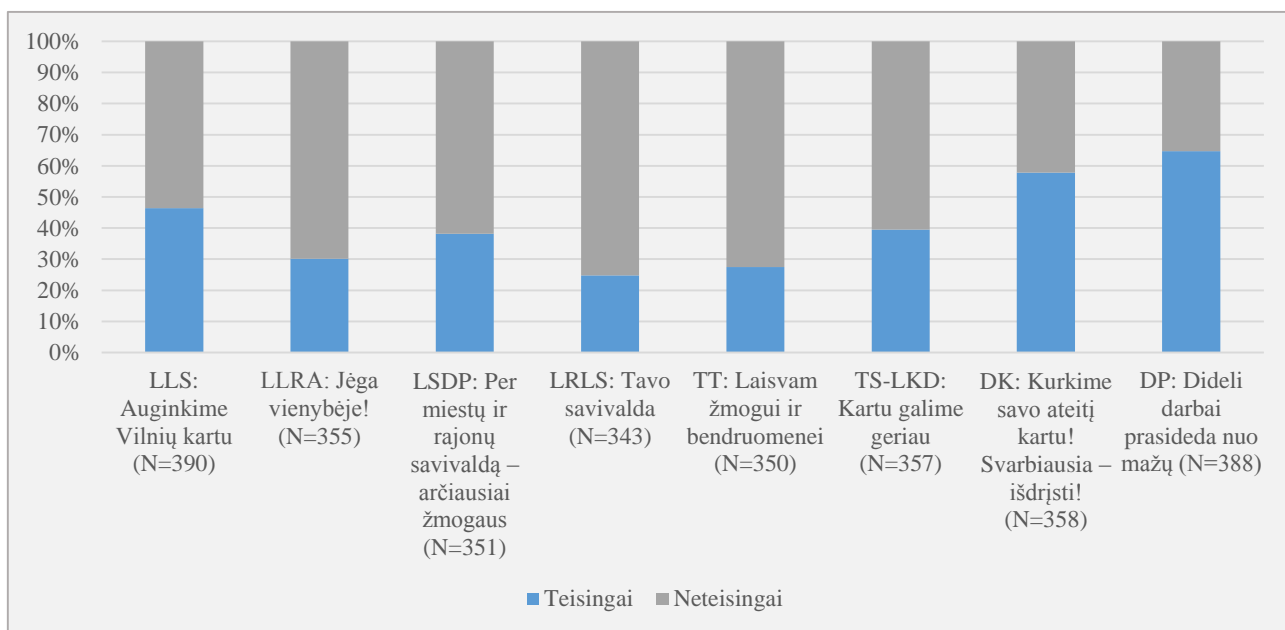
Didelė dalis jaunuolių – daugiau nei pusė respondentų – nepritaria rinkėjų amžiaus cenzo mažinimui. Tačiau jaunesnių nei 18 metų amžiaus respondentų nuomonė skiriasi nuo vyresniųjų: net 44 procentai jų pasisako už amžiaus cenzo mažinimą, o 18-29 metų amžiaus grupėje pritariančiųjų yra vos per 20 procentų.

1.6. pav. Ar esate susipažinęs/-usi su Lietuvos politinių partijų programomis?

Deklaruojamas respondentų domėjimasis Lietuvos politinių partijų programomis yra gerokai didesnis, nei jų aktyvumas. Didžioji dalis respondentų – net 69 procentai – teigia, kad yra susipažinę su Lietuvos politinių partijų programomis. Mažiau susipažinusių su programomis yra tarp jauniausiųjų respondentų: 48% – iki 18 metų amžiaus. Tuo tarpu pačių teigimu, susipažinusių 18-29 m. amžiaus respondentų yra 55%.

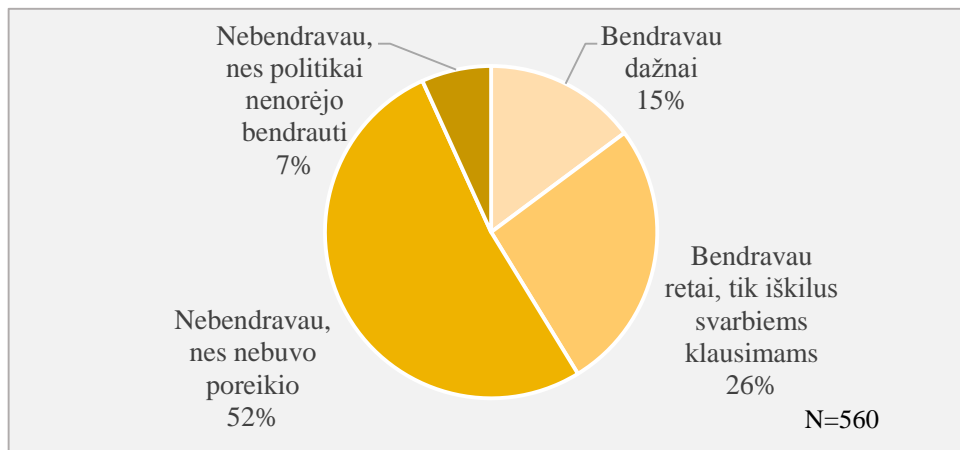
1.7. pav. Priskirkite partijai jos savivaldos rinkimų kampanijos šūkį.

Nors didelė dalis respondentų teigia susipažinę su partijų programomis, rinkimų metu skelbiama informacija jiems yra žinoma daug mažiau. Respondentų atsakymai apie partijų rinkiminiuosius šūkius parodo, kad jaunimui rinkimų šūkiai yra neatpažįstami – nuo 55 iki 75 procentų apklaustųjų neteisingai nurodė LLS, LLRA, LSDP, LRLS, TT ir TS-LKD šūkius. Išimtį sudarė dvi partijos – DK ir DP (kurių šūkius teisingai identifیکavo apie du trečdaliai respondentų) – naudojusios savo šūkiuose partijų pavadinimo žodžius.

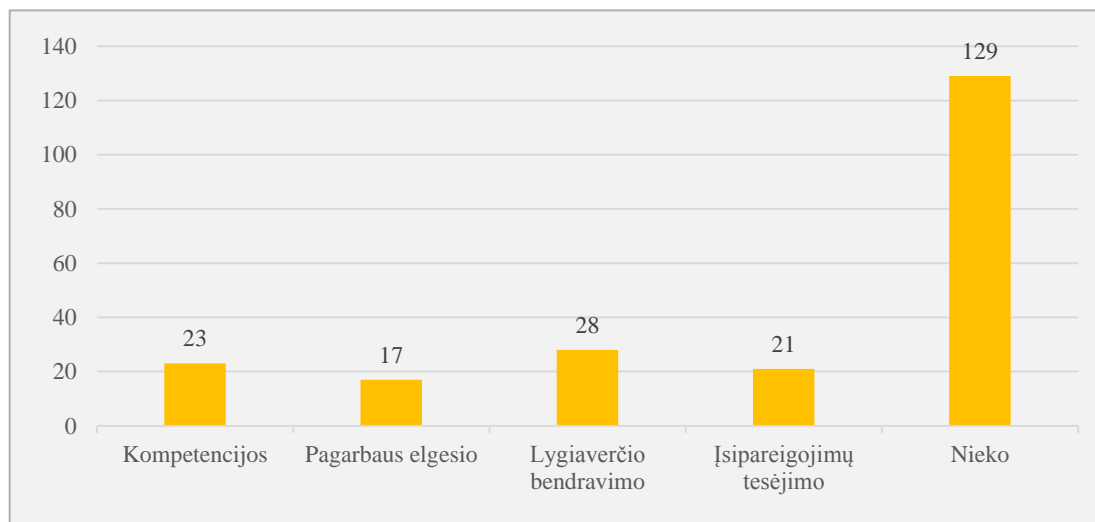
2. BENDRAVIMAS SU VIETOS POLITIKAIS IR JAUNIMO ATSTOVAVIMAS

2.1. pav. Ar bendravote su vietos politikais (savivaldybės tarybos nariais ar meru) per praėjusius ketverius metus?

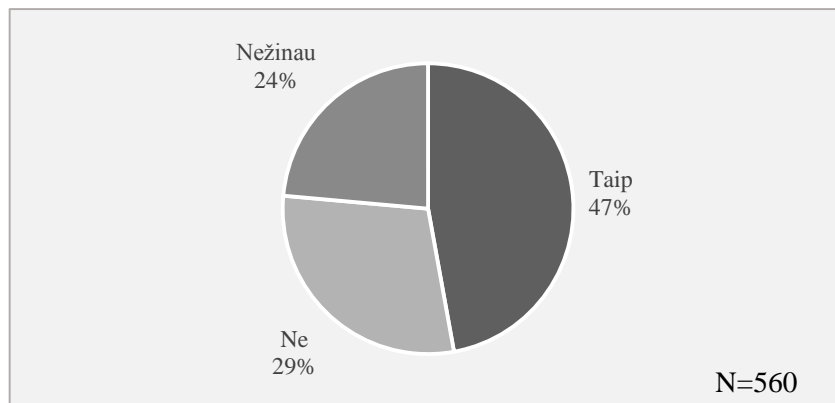
Nors per 40 procentų respondentų teigia bendravę su vietos politikais per paskutinius ketverius metus, tačiau vos 15 procentų visų respondentų bendravo dažnai, likusieji – tik iškilus svarbiems klausimams. Beveik du trečdaliai jaunuolių iš viso nebendravo su politikais, todėl, kad nebuvo poreikio (52%) arba politikai nenorėjo bendrauti (7%). Žemas jaunimo aktyvumas vietos rinkimuose gali būti siejamas su nepakankamu politikų dėmesiu jaunimui (2.3. pav.). Jaunuoliai iki 18 metų amžiaus rečiau nurodė nebendravę, nes nebuvo poreikio (48% iki 18 m. ir 57% 18-29 m. amžiaus grupėje) ir dažniau bendravo su vietos politikais iškilus svarbiems klausimams (29%) nei vyresnioji respondentų grupė (23%).

2.2. pav. Nurodykite ar bendraudami su savivaldybės tarybos nariais ar meru pasigedote: kompetencijos, pagarbaus elgesio, lygiaverčio bendravimo ar išsipareigojimų tesėjimo? (teigiamai atsakė į 2,1, klausimą, daugiau nei vienas pasirinkimas, N=218).

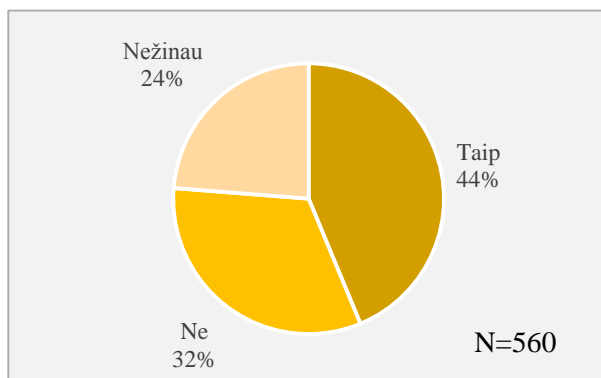
Daugiau nei pusė respondentų teigiamai vertina bendravimą su politikais. Apie trečdalis jaunuolių nurodė vardintų bendravimo su politikais trūkumą: daugiausia pasigęsta lygiavėrio bendravimo, kiek mažiau kompetencijos ir įsipareigojimų tesėjimo.

2.3. pav. Ar jūų dalyvavimas politiniame gyvenime priklauso (ar priklausytų) nuo jums rodomo vietos politikų (savivaldybės tarybos narių ar mero) dėmesio?

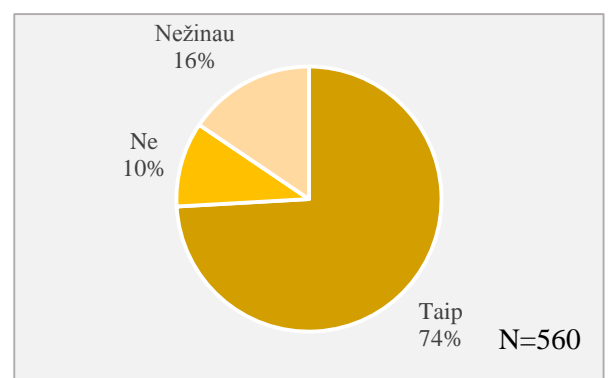

Beveik pusė respondentų nurodė, kad jų dalyvavimas politiniame gyvenime priklauso nuo politikų rodomo dėmesio. Nepakankamas dėmesys jaunimui gali būti viena iš svarbių priežasčių, kodėl jaunimas nedalyvauja rinkimuose ir vietos gyvenime.

2.4. pav. Ar, jūų nuomone, vietos politikams (savivaldybės tarybos nariams ir merui) yra svarbūs jaunimo klausimai: užimtumo, emigracijos, laisvalaikio, aktyvaus dalyvavimo sprendimų priėmimo procese, kultūrinio gyvenimo ir kt.?

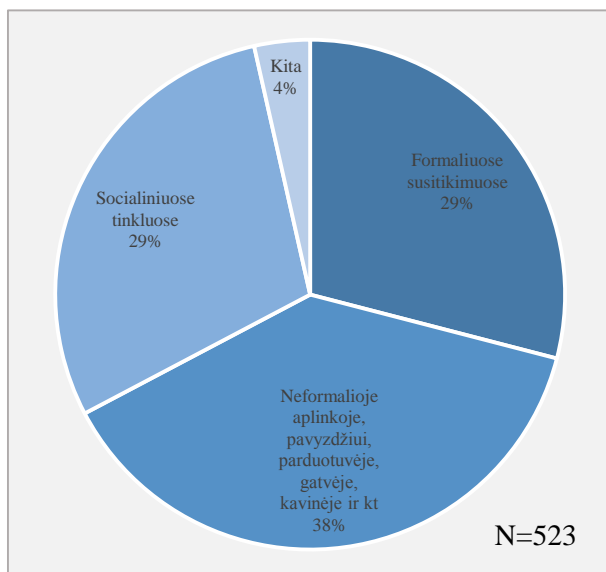
2.5. pav. Jūų nuomone, jei politikai daugiau bendrautų su jaunimu, ar jie labiau atstovautų jaunimo interesams?

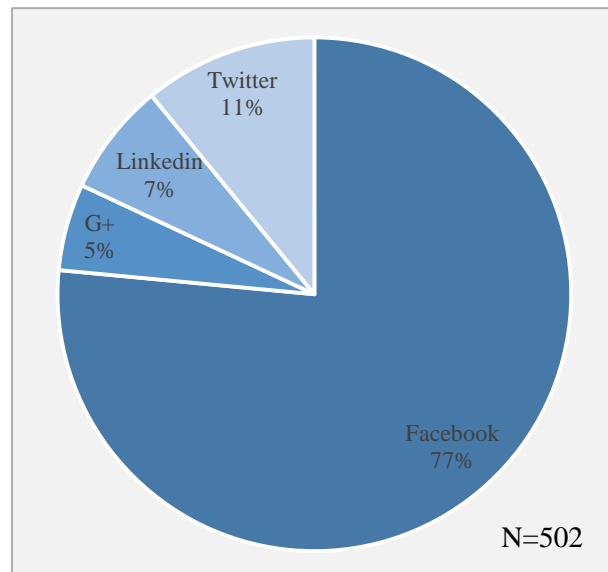
Manančių, kad politikai neskiria dėmesio jaunimo klausimų sprendimui arba nežinančiųjų yra gerokai daugiau (atitinkamai 32 ir 24%) nei teigiančių priešingai. Taip pat, per du trečdalius

jaunuolių nurodo bendravimą su jaunimu kaip lemiantį veiksnį geresniam jaunimo interesų atstovavimui. Moterys gerokai dažniau yra linkusios sutikti su šiuo teiginiu (81%) nei vyrai (65%).

2.6. pav. Kokiais būdais ir priemonėmis norėtumėte bendrauti su politikais?

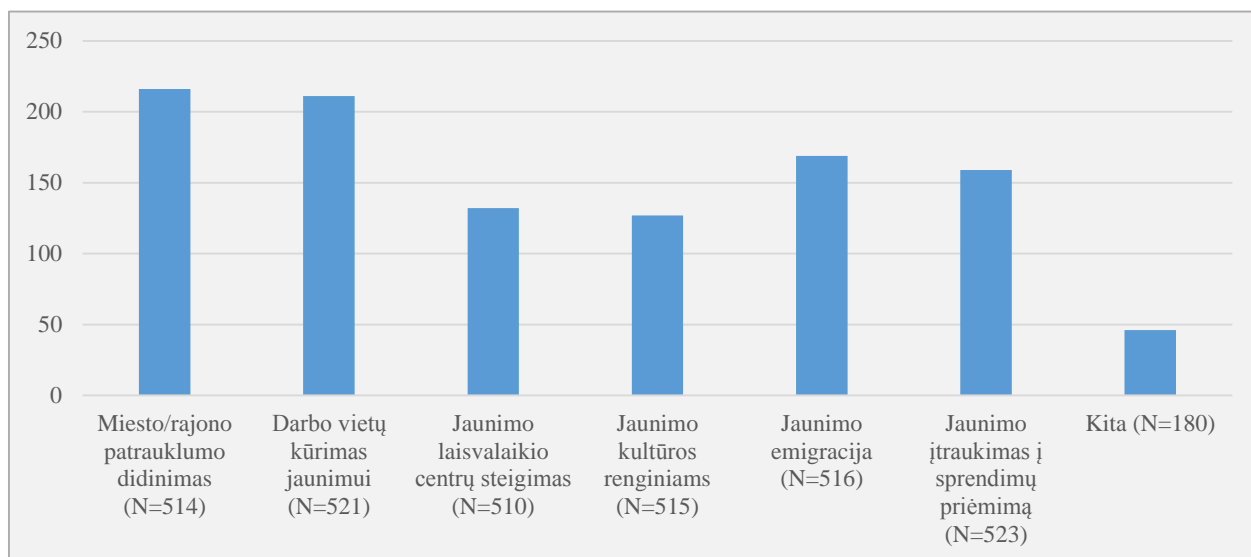

2.7. pav. Jei norėtumėte bendrauti su politikais socialiniuose tinkluose, nurodykite kuriuose.

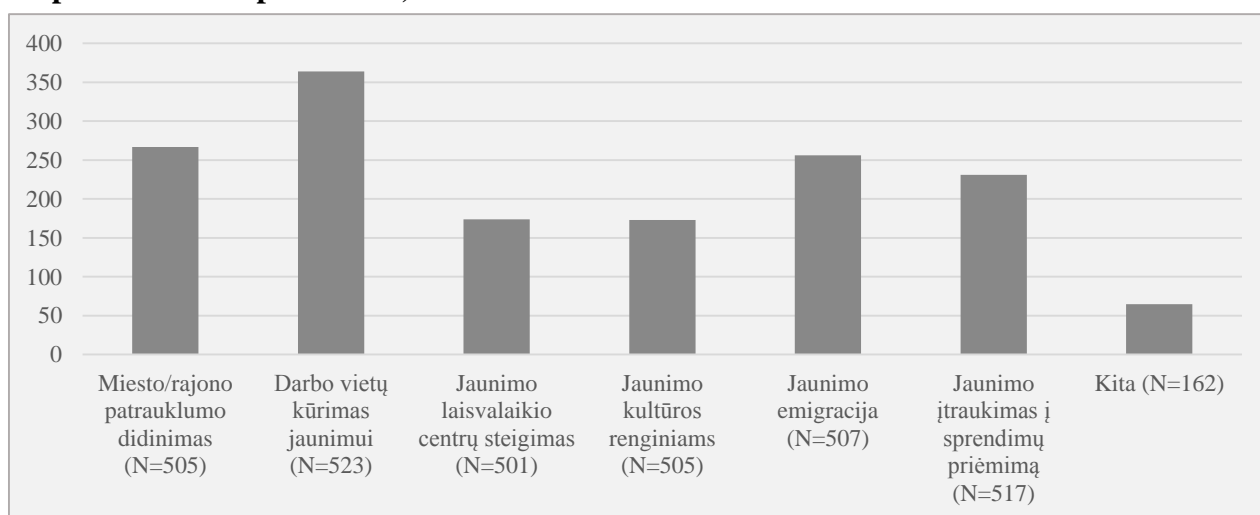
Daugiausia respondentai norėtų bendrauti su politikais neformalioje aplinkoje: 38% respondentų norėtų su politikais bendrauti viešose vietose, o 29% socialiniuose tinkluose. Iš visų apklaustųjų, jaunuoliai vienareikšmiškai renkasi socialinį tinklą Facebook – čia su politikais bendrauti pageidautų net 77% respondentų.

2.9. pav. Kurioms iš nurodytų sričių, jūsų nuomone, politikai skiria per mažai dėmesio? (pasirinko kaip svarbiausius prioritetus)

Jaunuolių požiūriu didžiausios vietos problemos yra nepakankamas miesto ar rajono patrauklumas bei darbo vietų jaunimui trūkumas. Kaip spęstinus vietos gyvenimo klausimus jaunuoliai įvardijo ir jaunimo emigraciją bei įtraukimą į sprendimų priėmimą.

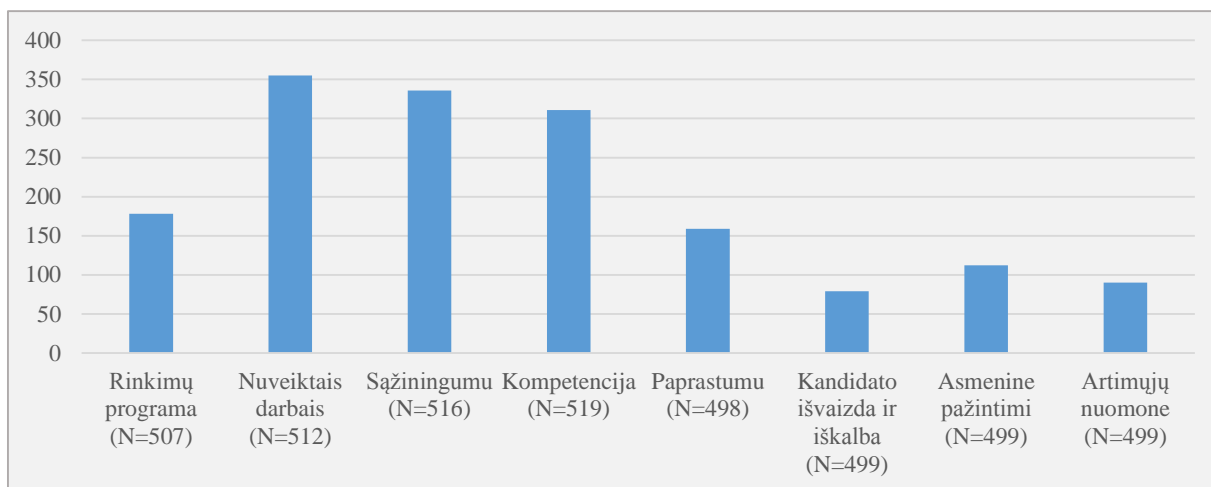
2.10. pav. Jei jūs būtumėte politikas/-ė, kurias problemas spęstumėte pirmiausia? (pasirinko kaip svarbiausius prioritetus)

Atitinkamai patys respondentai pirmiausia spęstų darbo vietų jaunimui kūrimo klausimą, antroje vietoje – miesto/rajono patrauklumo didinimo, o trečioje – jaunimo emigracijos klausimus. Mažiausiai respondantai dėmesio skirtų laisvalaikio centrų kūrimui ir jaunimo kultūros renginiams.

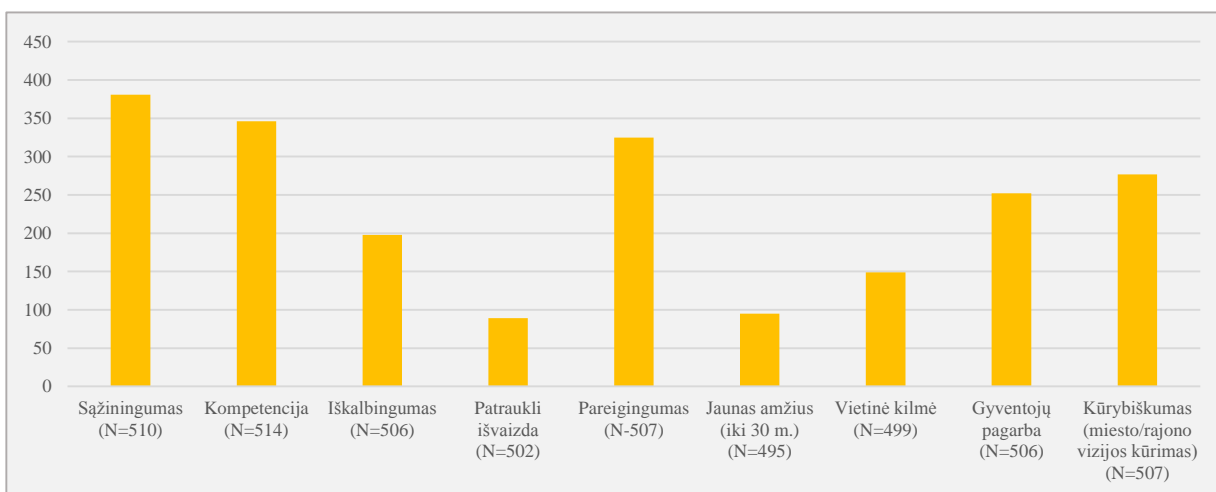

2.11. pav. Kokiais pagrindiniais kriterijais jūs remiatės (ar remtumėtės) balsuodami savivaldos rinkimuose? (pasirinko kaip svarbiausius kriterijus)

Svarbiausios politikų savybės respondentams yra nuveikti darbai, sąžiningumas ir kompetencija. Rinkimų programa ir paprastumas yra perpus mažiau svarbūs. Nors jaunuoliai teigia susipažinę su rinkimų programomis, jos nevaizduoja svarbaus vaidmens rinkimuose. Santykinai ne tokį svarbų vaidmenį apsisprenddami, už ką balsuoti, jaunuoliai teigia skiriantys politikų išvaizdai ir iškalbai, asmeninei pažinčiai ir artimųjų nuomonei.

2.12. pav. Kokios, jūsų nuomone, savybės yra svarbiausios jūsų miesto/rajono vadovui? (pasirinko kaip svarbiausias savybes)

Atitinkamai jaunuolių prioritetiniams politikų pasirinkimo kriterijams (2.11. pav.), kaip svarbiausią miesto/rajono vadovo savybę apklaustieji išskyrė sąžiningumą, antroje vietoje – kompetenciją, o trečioje – pareiškumą. Kitos gana svarbios respondentams politikų savybės yra kūrybiškumas, gyventojų pagarba, kiek mažiau iškalbingumas. Mažiausiai jaunuoliams rūpi patraukli išvaizda, jaunas amžius ir vietinė kilmė.

3. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. 18-29 m. amžiaus jaunuoliai laiko save politiškai aktyvesniais nei iki 18 m. amžiaus grupė, lygiai toks pat skirtumas rastas ir tarp apklaustų moterų bei vyrų. Tos pačios grupės skiriasi ir požiūriu į jų dalyvavimo rinkimuose poveikį. Tos grupės, kurios yra labiau linkusios sutikti, kad jų dalyvavimas rinkimuose yra svarbus, laiko save ir politiškai aktyvesnėmis. Taigi, galima tikėtis, jog jauni žmonės bus politiškai aktyvesni, jei jaus, kad jų dalyvavimas politiniame gyvenime daro įtaką ir poveikį realiame gyvenime. Pavyzdžiui, išrinkti politikai laikysis savo rinkiminių pažadų, už kurių įgyvendinimą balsuojama rinkimuose.
2. Nepaisant to, kad beveik du trečdaliai apklaustų jaunų žmonių sutinka, jog jų dalyvavimas rinkimuose yra svarbus ir daro įtaką priimamiems sprendimas bei panaši dalis mano, jog dabartinė rinkiminė procedūra yra patraukli, balsuojančiųjų jaunų žmonių Lietuvoje procentinė dalis vis dar yra gerokai mažesnė. Apklaustųjų manymu elektroninis balsavimas galėtų padidinti šį skaičių.
3. Nors du trečdaliai apklaustųjų teigia bent iš dalies susipažinę su politinėmis partijų programomis, savivaldos rinkimuose partijų naudoti šūkių jauniems žmonėms yra neatpažįstami (išskyrus Darbo Partijos ir „Drąsos Kelio“ politinės partijos rinkiminius šūkius, kuriuose buvo naudojami žodžiai, esantys ir partijų pavadinimuose). Tai rodo, jog partijų šūkių nepasiekė jaunų žmonių, nepaisant jų teigiamo domėjimosi pačiomis programomis.
4. Daugiau nei pusė respondentų nurodė nebendravę su vietos politikais ir tam neįtakę poreikio. Tie, kurie susidūrė su politikais, bendravimą vertina gana palankiai ir vienokių ar kitokių savybių pasigedo mažuma. Vis dėlto, net pusė apklaustųjų pripažįsta, jog jų dalyvavimas politiniame gyvenime priklauso nuo politikų rodomo dėmesio. Tai rodo, kad siekiant labiau įtraukti jaunus žmones į viešąjį gyvenimą, politikams derėtų užmegzti glaudesnius ryšius su jaunais žmonėmis.
5. Politikų atotrūkį nuo jaunų žmonių ir iš to kylančias problemas rodo ir kiti respondentų atsakymai. Mažiau nei pusė apklaustųjų sutinka, jog vietos politikams rūpi jaunimo klausimai ir dauguma sutinka, kad dažniau bendraudami su jaunais žmonėmis, šiuos politikai atstovautų geriau. Tad, norint politikams ugdyti jaunąjį rinkėją, jie turėtų aktyviau bendrauti su jaunais žmonėmis.
6. Siekiant plėtoti ryšius su jaunais žmonėmis, svarbi ir forma. Apklausos duomenys rodo, jog jauniems žmonėms labiausiai patiktų bendrauti neformalioje aplinkoje (kavinėse, parduotuvėse, gatvėje ir pan.) arba socialiniuose tinkluose, iš kurių dauguma pirmenybę teikia Facebook socialiniam tinklui.
7. Jaunuolių nuomone svarbiausi ir opiausi klausimai, kuriuos ir jie spręstų pirmiausia, jei būtų vietos valdžioje, yra darbo vietų kūrimas jaunimui ir miesto/rajono patrauklumo didinimas.

Pakankamai svarbūs jiems ir jaunimo emigracija bei jaunimo įtraukimas į sprendimų priėmimą. Jaunimo kultūros renginiai ir jaunimo centrų steigimas, kuriais politikai dažnai bando prisivilioti jaunuosius rinkėjus, kaip rodo apklausos rezultatai, jiems rūpi mažiausiai.

8. Svarbiausios jaunuoliams politikų ir miestų/rajonų vadovų savybės – tai sąžiningumas, kompetencija ir pareiagingumas. Rinkimų programa ir paprastumas balsavimui, jaunuolių teigimu, neturi didelės reikšmės, o mažiausiai jiems rūpi politikų išvaizda ir iškalba, asmeninė pažintis ir artimųjų nuomonė. Pakankamai dažnai jaunuoliai įvardijo ir tokias vadovo savybes, kaip pragmatizmas, kūrybiškumas ir gyventojų pagarba.